

Els seus rivals a la presidència de l'AELC feien propostes com ara “la necessitat d'exigir més ajudes a la creació literària per a tots els associats en igualtat de condicions, siguen del territori que siguen”. No n'hi ha, d'igualtat, ara?

—Ara hi ha igualtat, però depèn de les institucions en què ens fixem. Hi ha institucions que històricament han tingut una voluntat de país —i quan parlo de país vull dir Països Catalans en tant que literatura catalana—, com és el cas de la Institució de les Lletres Catalanes. Qualsevol dels nostres socis —o qualsevol traductor o escriptor en llengua catalana— hi pot accedir i té igualtat de condicions a l'hora d'obtenir una d'aquestes beques. El mateix passa, amb matisos, amb l'Ajuntament de Barcelona, que dona beques i també residències, amb l'únic requisit que el creador tingui alguna cosa a veure amb la ciutat. Això ja és un condicionant, però no limita aquests ajuts a les persones nascudes o que viuen a Barcelona. En altres instàncies sí que la residència és un requisit, com a l'Institut d'Estudis Baleàrics, per exemple.

—Amb l'Estat manteniu relacions estables?

—Tenim molt poca relació. Les vegades que s'ha intentat fer contacte directe ha quedat en foc d'encenalls. Enguany, l'AELC ha començat a formar part de la Conferència d'Associacions d'Escriptors de l'Estat espanyol, que és un punt de trobada que havia existit, però que no s'havia formalitzat encara. En part, aquesta iniciativa vol compensar aquesta manca de contacte amb l'Estat. En tot cas, s'ha de dir que bona part de les competències de cultura depenen d'instàncies autonòmiques i locals, i intentem aprofitar-nos d'això. És una sort que les competències de cultura depenguin de cada territori, perquè, si no, no sé si determinats projectes i accions es podrien tirar endavant. Pens, per exemple, en el centenari de Joan Fuster, que ha propiciat una col·laboració inèdita fins ara en els territoris de parla catalana, entre la Generalitat Valenciana, la de Catalunya i el Govern de les Illes. No sé si això hauria estat tan senzill propiciat des de Madrid. Imagín que hauria estat impossible, sobretot per la figura de Fuster i com d'incòmode n'és encara.

SEBASTIÀ PORTELL

«Ens trobem en un sistema cultural que ignora parts de si mateix»

L'escriptor Sebastià Portell (ses Salines, Mallorca, 1992) és el nou president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC). Analitza la fragmentació del mercat cultural català, els problemes dels escriptors per professionalitzar-se i el treball perquè els traductors tinguin més visibilitat.

Per Àlex Milian / @alexmilianbeser
Fotografies de Jordi Play / instagram.com/jordisplay

—Els escriptors en llengua catalana, per la banda de l'Estat, estan discriminats?

—Els escriptors en llengua catalana tenim menys presència en programes de l'Estat i això és un fet visible per a qualsevol que revisi les memòries anuals de l'Institut Cervantes, per exemple. Una tendència que comencen a intentar corregir, però evidència moltíssimes mancances. Una lluita que tenim enguany és la presència digna —fidel a la realitat— d'autors en català a la Fira del Llibre de Frankfurt, que se celebrarà a la tardor. Espanya és la cultura convidada i l'encàrrec de la Fira de Frankfurt a Acció Cultural Espanyola (que és l'entitat que s'encarrega de la programació, juntament amb el Ministeri) era que no hi fos només la cultura espanyola en castellà sinó la diversitat plurilingüística i cultural que aplega l'Estat. Fa uns mesos que sospitem que aquesta no era la seva intenció i ens hem posat mans a la feina, juntament amb l'Institut Ramon Llull per poder-los oferir un ventall d'autors que ja han estat traduïts a l'alemany —o a d'altres llengües— i que tindria tot el sentit del món que

hi fossin. No sé com estan les negociacions, però confiam que, si catalans, gallecs i bascos publiquem un 15% del total de l'Estat siguem, com a mínim un 15% a la programació de Frankfurt.

—Una altra rival seva a la presidència de l'AELC deia, sobre els drets professionals: "L'AELC va tenir en els seus orígens una clara funció sindical per a reivindicar els drets laborals dels escriptors. Cal que l'entitat torne a ser el referent en la defensa dels drets col·lectius". Ara no ho sou?

—Som l'entitat de referència en aquest sentit i la qüestió dels drets professionals era el primer punt del meu programa. I ha estat el primer aspecte que he començat a treballar en els dos mesos que porto a la presidència. El primer que hem fet és convocar el Gremi d'Editors juntament amb l'ACEC (Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya), presidida per David Castillo, per reprendre la comissió paritària, un espai de trobada entre editors i escriptors per tal de discutir periòdicament sobre bones pràctiques, acords contractuals, nous reptes que puguin aparèi-

→ xer. Es tracta d'una comissió que, formalment, fa quinze anys que no es convoca, i que no ha signat nous acords ni nous documents. Això em preocupa i em sembla que ho hem de reactivar. Això no vol dir que no hi hagi hagut negociacions amb el Gremi, però ens agradaria formalitzar-la i fer-ho de la millor manera possible.

—Quines han de ser les prioritats d'aquesta comissió?

—En primer lloc, assegurar que es respecten els acords signats fa quinze anys, cosa que sospitam que no està passant. Fa unes setmanes vàrem demanar a tots els nostres socis que ens fessin arribar —si volien, i amb les dades protegides— tots els contractes que haguessin signat recentment per tal que el nostre advocat expert en drets d'autor, Mario Sepúlveda, pogués fer un estudi i donar una visió panoràmica del que s'està respectant i el que s'està vulnerant, pràcticament, com a norma. Encara no ha tret les conclusions, però sospitam que molts dels punts que es van consensuar fa quinze anys no s'estan respectant. I hi ha nous reptes...

—Per exemple?

—Els audiollibres. Auguram la irrupció d'audiollibres en català en els propers anys. És un format que està plenament consolidat en altres sistemes culturals, com l'anglès, i sospitam que això també passarà aviat. Aquest és un cas que ja està recollit en els contractes que s'estan signant, però no s'està aplicant. I el que volem és que una nova negociació sobre audiollibres respecti els drets d'autor.

—Teniu un codi de bones pràctiques pel que fa a premis literaris. La majoria de premis el respecten?

—No tots. Si no els respecten, no els recollim al nostre repositori de premis literaris —a la base que fem arribar als socis cada setmana. A més, quan això passa, contactam amb les entitats convocants per informar-los que a l'Associació no ho donam per bo. I moltes vegades es fan canvis en aquest sentit.

—Aquest codi recorda que els premis que es donen com a avançament editorial són un premi a l'editorial, no a l'autor.

—Clar, és una cosa absolutament bàsica. Un premi és un reconeixement d'una feina extraordinària, un "a més a més", i en tant que extra ha de ser també un extra econòmic. Un premi donat en qualitat d'"avançament de drets d'autor" no deixa de ser un avançament. Naturalment és un reconeixement simbòlic pel fet que un jurat ha llegit aquella obra i ha considerat que mereix ser premiada. Però en el pla econòmic, si és un avançament de drets d'autor, no es diferencia en res d'un contracte qualsevol.

—Hi ha un altre codi de bones pràctiques per als traductors, que també formen part de l'AELC.

—Sí, el nom és Associació d'Escriptors, però representem qualsevol tipus d'autor literari, i en aquest sentit hi entren també els traductors. La seva situació és complicada i, en els darrers anys, la Secció de Traducció és de les més actives de l'AELC. Organitza un seminari anual de traducció, un espai on, a banda de poder compartir dubtes sobre traducció i dubtes lingüístics del dia a dia, també es treballa per la visibilitat de la traducció. La revolució que hi ha hagut els últims cinc anys en el reconeixement de la tasca dels traductors —ja no només perquè surtin els seus noms a les cobertes dels llibres sinó també a l'hora de parlar de trajectòries de traductors— té molt a veure amb la feina que s'ha fet des de la Secció de Traducció, que coordina Jordi Martín Lloret, en la qual hi ha molts traductors implicats. De fet, ara recuperarem una campanya que vam fer que es deia "Traductor a la vista".

—Quin objectiu té?

—És un formulari que tindrem al web, i que també podrà córrer per xarxes socials: qualsevol lector, traductor, escriptor o qui vulgui podrà fer servir el formulari per explicar un cas en què la visibilitat del traductor, o la seva feina, no hagi es-

tat respectada. Llavors l'AELC podrà posar-se en contacte amb l'editorial o fins i tot amb els mitjans de comunicació. Cada cop ho veiem menys, però encara ens trobam un llibre d'autors en altres llengües, amb el títol traduït sense esmentar-ne el traductor. Segons la Convenció de Berna i la De-

«Contra alguns prejudicis entre territoris, hi ha una solució —no necessària sinó urgent—: la reciprocitat dels mitjans audiovisuals públics»

claració de Quebec, cada cop que s'esmenta un llibre que ha estat traduït, al costat de l'autor s'ha d'esmentar el traductor. És una qüestió d'autoria. És un dret moral que pertany al conjunt de drets d'autor. Reprendrem aquesta campanya i esperem que serveixi de reforç en aquesta tendència.

—Per què és tan difícil la professionalització en el cas dels escriptors? Què hauria de canviar perquè pogueren viure de les seues obres?

—El primer que hauria de canviar és el gruix lector, que per sort va creixent. El Gremi d'Editors, crec que era l'any passat, treia pit que un de cada tres llibres que es venen a Catalunya és en català. No saltres ho celebrem, però si ho miram fredament, si no tenim en compte cap mena de progressió, aspirem a més: que el català, als Països Catalans, no sigui la llengua d'un terç dels lectors sinó la llengua majoritària. I treballam perquè això passi. De cara a la professionalització, també és important que hi hagi una xarxa d'esdeveniments literaris al país i que respecti el nostre ofici. Que el reconegui i que això sigui també una opció professional per als autors —i això passa també amb els mitjans. També és veritat, i això és important dir-ho, que molts dels nostres socis no pretenen professionalitzar-se, en el sentit que hi ha que tenen altres feines. Molts d'ells fan docència, però no només, i no volen dependre només de la literatura econòmicament: per una qüestió de llibertat creativa, per exemple.

—Alguns autors del País Valencià o les Illes afirmen que, en l'àmbit escolar al Principat, es rebutgen obres en variants dialectals diferents del català central. És cert? Pot fer alguna cosa l'AELC?

—Això és un problema, perquè ens trobam en un sistema cultural que ignora parts de si mateix. Les intercomunicacions entre els diversos territoris de parla catalana són fluïdes però encara tenim prejudicis com aquests que esmentes. En aquest sentit, una solució —no necessària sinó urgent—, no és tan literària com mediàtica: la reciprocitat dels mitjans audiovisuals públics. És veritat que s'han fet passes per treballar en aquest sentit, amb les produccions conjuntes entre Àpunt, TV3 i IB3. Hi ha aquest canal, Bon dia TV, que es va quedar més en una iniciativa simbòlica, però és necessari que hi hagi una reciprocitat dels mitjans. Perquè em fa l'efecte que l'audiovisual contribueix molt a l'empatia dialectal: al fet que a un valencià o a un balear no ens soni estrany —ni impostat ni excessivament normatiu— el català de Barcelona pel que hem pogut conèixer en la nostra vida lingüística. I a la inversa: que les parles de les illes Balears o del País Valencià no resultin estranyes o exòtiques als parlants del Principat, perquè no ho haurien de ser. Qualsevol persona que parla qualsevol llengua —no només el català— parla en un dialecte i és important que ens trobem i ens entenguem en aquest marc comú que és la llengua estàndard i l'intercanvi. ●